

บทที่ 2

วิธีวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 การตรวจเอกสาร

จากการค้นคว้าและตรวจเอกสารพบว่า มีผู้ให้ความสนใจศึกษาในหัวข้อใกล้เคียงกับการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1. สุชาติ ธีระกุล และคณะ (2526 : 60-61) ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนและแยกองค์ประกอบการออมของครัวเรือน ออกเป็น การออมในรูปแบบทรัพย์สินถาวร การออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงิน และการออมในรูปแบบอื่น ๆ โดยได้กำหนดตัวแปรเพื่ออธิบายพฤติกรรมการออมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการออม ปัจจัยที่กำหนดสิ่งจูงใจในการออม และปัจจัยที่กำหนดโอกาสในการออม ผลการศึกษาปรากฏว่า ปัจจัยที่กำหนดความสามารถและสิ่งจูงใจในการออมคือ รายได้ อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และการคาดคะเนเกี่ยวกับอัตราเงินเฟ้อ จะมีความสัมพันธ์กับการออมเชิงบวก และศึกษาอัตราการออมของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุปานกลางมีอัตราการออมต่ำที่สุด

2. วิไลลักษณ์ ไทยอุดมสำห และจิรพรรณ กุลดิลก (2533 : 36-39) ศึกษาพฤติกรรมการออมของบุคคลอาชีพต่าง ๆ พบว่า แต่ละบุคคลจะมีการออมมากบ้าง น้อยบ้าง ซึ่งเป็นเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายในการบริโภคแล้ว ปริมาณการออมของแต่ละบุคคลจะขึ้นอยู่กับขนาดของรายได้ที่หามาได้ และขนาดรายจ่ายในครอบครัว และผลการศึกษาปรากฏว่า บุคคลส่วนใหญ่ร้อยละ 73.25 สามารถทำการออมได้เป็นประจำทุกปี คือข้าราชการร้อยละ 73.17 พนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 86.67 ธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 58.64 พนักงานบริษัทห้างร้านร้อยละ 83.02 ที่สามารถออมได้ทุกปี โดยวิธีที่ใช้ในการออมเงินของบุคคลอาชีพต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.43 นิยมฝากประจำไว้ในธนาคาร โดยคิดเป็นร้อยละ 63.54 ของเงินออมทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบัน รองลงมานิยมซื้อพันธบัตรหรือสลากออมสิน ทั้งนี้ เพราะคนส่วนใหญ่ ยังให้ความเชื่อถือแก่ธนาคารที่รัฐเป็นผู้ค้ำประกันมากกว่า ทั้งในด้านความปลอดภัยจากความเสี่ยงและมีสภาพคล่องสูงกว่าพฤติกรรมด้านการออมจึงแสดงออกมาในลักษณะดังกล่าว

3. เสกสรร ศุภแสง (2536 : 112-113) ศึกษาการออมและการกู้ยืมของสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมการปกครอง จำกัด ผลการศึกษาพฤติกรรมการออม พบว่า สมาชิกที่มี

สถานภาพทางสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ทั้งปริมาณการออม รูปแบบการออม และแหล่งเงินออมสมาชิกเพศหญิงมีการออมมากกว่าเพศชาย ผลการศึกษาพฤติกรรมการกู้ยืมพบว่า สมาชิกที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมการกู้ยืมต่างกัน ทั้งปริมาณการกู้ยืม รูปแบบการกู้ยืม และแหล่งเงินกู้ยืม สมาชิกเพศชายมีการกู้ยืมมากกว่าเพศหญิง

สุธิดา เทียนมนัส (2538 : 101-103) ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนสมาชิกมีรายได้มากกว่ารายจ่าย และพบว่ารายได้และรายจ่ายเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเงินเดือนของสมาชิกทางการออมของครัวเรือนสมาชิกพบว่าปริมาณเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเงินเดือนของสมาชิกสำหรับการศึกษานี้ สินของครัวเรือนสมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินกับสหกรณ์มากกว่าสถาบันการเงินอื่น ๆ ส่วนพฤติกรรมการออมของสมาชิก พบว่าความโน้มเอียงในการออมเฉลี่ยและความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้ายของสมาชิกเท่ากับ 0.26 และ 0.27 ตามลำดับ

เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล (2539 : 107-108) ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ผลการศึกษาพบว่ารายได้เป็นปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ทุกกลุ่ม โดยหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 61 ปี ขึ้นไปมีการออมสูงสุดส่วนระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีผลต่อการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมหวัง เครือแก้ว (2542 : 58-59) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อเงินออมของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน กรณีศึกษา สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนศรีหฤทัยขลุง จำกัด ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านรายได้รวมของสมาชิกและมูลค่าผลตอบแทนเงินออมที่สมาชิกได้รับมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับยอดเงินออมของสมาชิก และปัจจัยด้านระยะเวลาในการเป็นสมาชิกมูลค่าสินทรัพย์ถาวรปลายปีของสมาชิก และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี และมีอายุมากกว่า 60 ปี มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับยอดเงินออมของสมาชิกรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อุสาห์ แซ่มสุวรรณ (2542 : 65-66) ศึกษาปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทยผลการศึกษาพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อคน ค่าใช้จ่ายในการบริโภคในปีที่ผ่านมา และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่แท้จริง เป็นปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือน โดยรายได้เฉลี่ยต่อคนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมของครัวเรือน สำหรับค่าใช้จ่ายในการบริโภคในปีที่ผ่านมา และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออมของครัวเรือน และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนกับการออมของครัวเรือนในประเทศไทยในแต่ละช่วงเวลา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับการออมของครัวเรือนมีค่าเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา

สิทธิพงษ์ พรหมทอง (2544 :75-76) ศึกษาปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทยผลการศึกษพบว่าเกือบทุกกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนไม่ว่าจะจำแนกตามที่ตั้งของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน หรือลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม มีพฤติกรรมการออมที่สอดคล้องกับแนวคิดรายได้สัมบูรณ์ของ Keynes คือมีค่า MPS มากกว่า APS หรือ $APC > MPC$ และยังพบว่าครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่ารายได้เฉลี่ยรวมมีการออมต่อรายได้ (S/Y) สูงกว่าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม แต่เมื่อพิจารณาในแนวคิดสมมติฐานวัฏจักรชีวิตของ Modigliani พบว่าไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนทั้งประเทศหรือกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่จำแนกตามที่ตั้งของครัวเรือน เนื่องจากกลุ่มครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุอยู่ในวัยกลางคน ไม่ได้เป็นกลุ่มคนที่มีการออมต่อรายได้(S/Y) ที่สูงที่สุดเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีอายุอยู่ในวัยอื่นๆ สำหรับปัจจัยหรือตัวแปรที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนที่สำคัญพบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดการออม รองลงมาเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน กลุ่มพึ่งพิง อายุของหัวหน้าครัวเรือน หนี้สิน การครอบครองที่อยู่อาศัย และขนาดของครัวเรือนตามลำดับ

จากการทบทวนผลงานศึกษารวมทั้งจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนใหญ่ที่ทำให้พฤติกรรมการบริโภคแตกต่างกันได้แก่ปัจจัยด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวม และค่าใช้จ่ายรวม

2.2 ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมการบริโภค (Consumption) มีทฤษฎีที่อธิบาย การบริโภคในประเด็นต่างๆ เช่น 1) ปัจจัยที่กำหนดการบริโภค 2) ฟังก์ชันการบริโภค 3) ความโน้มเอียงเฉลี่ย และความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค 4) กฎว่าด้วยการบริโภค 5) สมการและเส้นการบริโภค การเปลี่ยนแปลงจำนวนหรือระดับการบริโภค และ6) การเปลี่ยนแปลงการบริโภค ซึ่งได้แก่ทฤษฎี Keynesian Consumption Function : โดย John Menard Keynes

2.2.1 ปัจจัยที่กำหนดการบริโภค

1) รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ (Disposable Income) รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้คือ รายได้ที่ครัวเรือนหรือบุคคลได้รับหักด้วยภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (Person Income Taxes) รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ เป็นรายได้ที่บุคคลหรือผู้บริโภคสามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภคและ

เก็บออมได้ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี เช่นมีอัตราสูงขึ้นทำให้รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ลดลง มีผลให้การบริโภคและการออมลดลงตามไปด้วย

$$Y_d = Y - T$$

โดย Y_d = รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้

Y = รายได้ส่วนบุคคล

T = ภาษีเงินได้

2) **สินทรัพย์ของผู้บริโภค(Asset)** คือ สินทรัพย์ที่ผู้บริโภคหรือครัวเรือนถือครองอยู่มีสภาพคล่อง (Liquidity) ซึ่งมีสภาพคล่องมากน้อยเพียงใดขึ้นกับความยากง่ายในการเปลี่ยนเป็นเงินสด สามารถเรียงลำดับสภาพคล่องได้จากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ เงินสด เช็ค(เงินฝากกระแสรายวัน) เงินฝากธนาคาร พันธบัตร ทองคำ หุ้น (Current Asset) ที่ดิน บ้าน และรถยนต์ (Fix Asset) เป็นต้น ผู้บริโภคที่ถือครองสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องมากจะรู้สึกว่าตนมีอำนาจในการซื้อ มาก สามารถใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภคได้มากขึ้น ทางตรงกันข้ามหากผู้บริโภคถือครองสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่ำก็จะเกิดความไม่แน่ใจว่าสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันเวลาที่ต้องการ และมีมูลค่าที่พอใจหรือไม่ ฉะนั้นผู้บริโภคก็จะลด หรือชะลอการบริโภคไว้ก่อน

3) **สินค้า(Goods)** สินค้าที่ผู้บริโภคซื้อได้มี 2 ชนิด คือ

a) **(Durable Goods)** หมายถึง สินค้าคงทน เช่น รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องเรือน ฯลฯ หากผู้บริโภคมีสินค้าเหล่านี้มากและมีสภาพใช้งานได้ดีก็จะบริโภคสินค้าเหล่านี้ได้น้อย

b) **(Non-Durable Goods)** หมายถึง สินค้าไม่คงทน เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ของใช้ที่หมดเปลือง(เครื่องอุปโภค) น้ำมันเชื้อเพลิง ไฟฟ้าและน้ำประปา บริการต่างๆเช่นบริการทางการแพทย์ บันเทิงและนันทนาการ

4) **การคาดการณ์ของผู้บริโภค (Expectation)** เกี่ยวกับการบริโภคแบ่งเป็น การคาดคะเนรายได้ในอนาคต และการคาดคะเนระดับราคาในอนาคต

a) **การคาดคะเนรายได้** ถ้าผู้บริโภคคาดว่าในอนาคตจะมีรายได้สูงขึ้น ผู้บริโภคจะใช้จ่ายบริโภคในงวดปัจจุบันเพิ่มขึ้น แม้ว่ารายได้ยังคงเดิมโดยผู้บริโภคอาจตัดสินใจซื้อสินค้าด้วยเงินผ่อนหรือลดการออม หรือกู้เงินมาใช้จ่ายใช้สอย แต่ถ้าผู้บริโภคคาดว่ารายได้ในอนาคตจะลดลง ผู้บริโภคจะลดการบริโภคในปัจจุบันลงแต่จะเก็บออมไว้มากขึ้น ดังนั้นการบริโภคจึงมีความสัมพันธ์กับการคาดคะเนรายได้ในอนาคต

b) การคาดคะเนระดับราคา หากผู้บริโภคราคาว่าในอนาคตสินค้าจะมีราคาแพงขึ้น ผู้บริโภคจะรีบเร่งซื้อสินค้ามาเก็บตุนไว้ก่อน โดยเฉพาะสินค้าที่สามารถเก็บตุนได้โดยที่ไม่เสื่อมคุณภาพ แม้ว่ารายได้ยังเท่าเดิมการบริโภคจึงเพิ่มขึ้น และหากผู้บริโภคราคาว่าในอนาคตสินค้าจะมีราคาถูกลง ผู้บริโภคจะชะลอการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคทำให้การบริโภคลดลง การบริโภคจึงผันแปรกับการคาดคะเนระดับราคาในอนาคต

5) อัตราดอกเบี้ย (Interest Rate) การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยมีผลทำให้การบริโภคเปลี่ยนแปลงได้ ในขณะที่ดอกเบี้ยสูงผู้บริโภคที่ต้องการใช้เงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้าด้วยเงินผ่อนจะรู้สึกว่าต้องซื้อสินค้าแพงขึ้น เนื่องจากสินค้านั้นผู้ขายได้รวมราคาขายและดอกเบี้ยเข้าไปแล้ว อาจทำให้ผู้บริโภคลดการซื้อสินค้าได้ ดังนั้นการบริโภคก็ลดลง และหากผู้บริโภคซื้อสินค้าด้วยเงินสด ในขณะที่ดอกเบี้ยสูงผู้บริโภคก็อาจเปลี่ยนใจไม่บริโภคเนื่องจากเห็นว่ นำเงินไปออมดีกว่าซื้อสินค้า เพราะหวังผลตอบแทนจากอัตราดอกเบี้ยที่สูง จึงนำเงินไปฝากธนาคารแทนการนำไปซื้อสินค้าการบริโภคจึงลดลงได้ ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยที่สูงจะกระตุ้นให้ผู้บริโภคทำการออมทรัพย์มากกว่านำไปซื้อสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค แต่ในทางตรงกันข้ามหากในขณะนั้นอัตราดอกเบี้ยต่ำก็จะกระตุ้นให้ผู้บริโภคอมน้อยลงและนำเงินมาใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นการบริโภคจึงสูงขึ้นเมื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำลง (ถ้าปัจจัยอื่นๆคงที่)

6) ค่านิยมทางสังคม (Social Value) เป็นค่านิยมที่ในสังคมนั้นๆกำหนดขึ้นมาว่าเป็นสิ่งที่น่าประพฤติปฏิบัติ โดยอาจไม่ทันคำนึงถึงความเหมาะสมของลักษณะสังคมนั้นๆหรือไม่สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยเฉพาะกระแสค่านิยมขนบธรรมเนียมที่ไม่เหมาะสมกับสังคมไทยที่หลั่งไหลมาจากต่างประเทศผ่านเครือข่าย Internet ยิ่งถ้าในสังคมนั้นให้ความสำคัญต่อวัตถุนิยมมากกว่าจิตนิยมแล้ว จะทำให้สังคมนั้นเพิ่มการบริโภคในระดับที่สูงและนำไปสู่การออมต่ำเห็นตัวอย่างได้จากเศรษฐกิจระบบทุนนิยมในปัจจุบัน แต่ถ้าในสังคมนั้นมีค่านิยมที่เห็นคุณค่าของเงินมีการใช้จ่ายอย่างการประหยัด ยึดตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักกิน รู้จักอยู่ รู้จักใช้ไม่ฟุ่มเฟือยรู้จักประมาณตนเอง สังคมนั้นก็จะมี การบริโภคและการออมที่เหมาะสมและมีผลดีต่อระบบเศรษฐกิจในระยะยาวอีกด้วย

7) อัตราเพิ่มของประชากรและโครงสร้างอายุของประชากร ถ้าอัตราการเพิ่มของประชากรอยู่ในระดับสูง ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค-บริโภคก็จะเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงด้วย ส่วนโครงสร้างอายุของประชากรวัยทำงานเมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมดจะมีสัดส่วนต่ำกว่าวัยที่ไม่ได้ทำงาน ทำให้การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสูงเพราะประชากรที่ไม่ได้อยู่ในวัยทำงาน(ทั้งเด็กและคนชรา)ก็มีความจำเป็นต้องบริโภค-อุปโภคปัจจัยสี่รวมทั้งผู้ว่างงานอีกด้วย บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ไม่มีรายได้จึงเป็นภาระแก่ผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูรวมถึงสังคม ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการบริโภค-อุปโภคสูงขึ้น

2.2.2 ฟังก์ชันการบริโภค

สมการการบริโภคสามารถแสดงถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภค และปัจจัยต่างๆ ด้วยสัญลักษณ์ทางพีชคณิต ซึ่งเรียกว่าฟังก์ชันการบริโภค (CONSUMPTION FUNCTION) ดังนี้

$$C = f(Y_d, A1, A2, A3, \dots) \quad (2.1)$$

C = รายจ่ายเพื่อการบริโภค

Y_d = รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ (disposable income)

$A1$ = ทรัพย์สินของผู้บริโภค

$A2$ = การคาดการณ์ของผู้บริโภค

$A3$ = ปัจจัยอื่นๆ..... ฯลฯ

จากหนังสือ The General Theory of Employment, Money and Interest เคนส์ได้ ระบุว่ารายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ (disposable income) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในรายจ่ายเพื่อการบริโภคและการออม ดังนั้น รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จึงเป็นตัวกำหนดโดยตรง (direct determinant) ของการบริโภคและการออม ส่วนปัจจัยอื่นๆ ถือเป็นตัวกำหนดโดยอ้อม (indirect determinants) (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2547:76) สมมติว่าปัจจัยอื่นๆ อันเป็นตัวกำหนดโดยอ้อม คงที่ ฟังก์ชันการบริโภคจะเป็นดังนี้

$$C = f(Y_d) \quad (2.2)$$

ตามทฤษฎีของเคนส์พบว่า ระดับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคแปรผันโดยตรงกับระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ นั่นคือ เมื่อระดับรายได้สูงขึ้น การบริโภคจะมากขึ้น และ เมื่อระดับรายได้ลดลง การบริโภคก็จะลดลงด้วย แต่มีข้อสังเกตว่า แม้ระดับรายได้จะมีค่าเท่ากับศูนย์ ก็ยังคงมีการบริโภคอยู่ระดับหนึ่ง เช่น คนที่ประสบภัยธรรมชาติ ผลผลิตถูกทำลายหมด แต่คนก็ยังต้องการบริโภคเพื่อประทังชีวิต โดยอาศัยสินค้าและบริการที่สังคมบริจาคมาให้ ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การบริโภคและรายได้สุทธิส่วนบุคคลในรูปสมการเส้นตรง (linear equation) ดังนี้

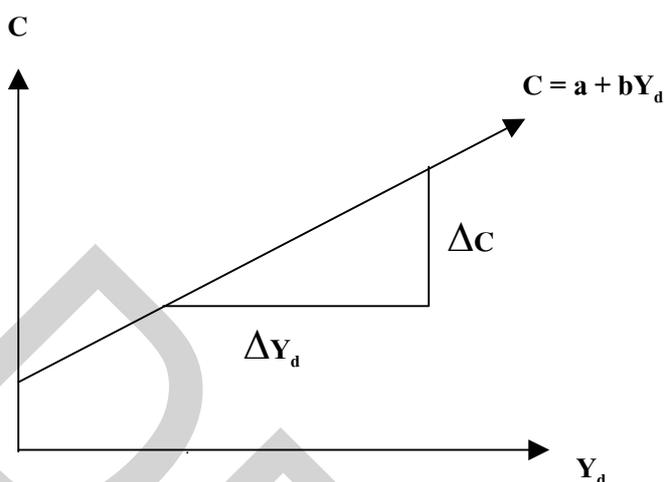
$$C = a + bY_d \quad ; \quad a > 0, \quad 0 < b < 1 \quad (2.3)$$

C = รายจ่ายเพื่อการบริโภค

a = ระดับการบริโภคเมื่อรายได้เท่ากับศูนย์

b = ค่าความชันของสมการ

Y_d = รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ (disposable income)

ภาพที่ 2.1 แสดงถึงเส้นการบริโภค

ที่มา: ริชาร์ด ที. โพรเยน, 2544 : 79.

จากภาพที่ 2.1 แสดงถึงความสัมพันธ์ ของฟังก์ชันการบริโภค ดังนี้ จุด a คือค่าของการบริโภคเมื่อรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้เท่ากับศูนย์ หรือหมายถึงผลกระทบต่อบริโภคที่มาจากตัวแปรอื่นที่ไม่ใช่รายได้ ซึ่งมีได้รวมอยู่ในแบบจำลองอย่างง่ายนี้ ส่วนค่า b คือ ค่าความชันของเส้นสมการบริโภคหมายถึงค่าการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายในการบริโภคต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้สุทธิส่วนบุคคล 1 หน่วย จากสมการที่ (2.3) หมายความว่า ในระยะสั้น การบริโภคมีความสัมพันธ์ ระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ คือเมื่อระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้เท่ากับศูนย์ การบริโภคเท่ากับ a เมื่อระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้เพิ่มขึ้นแล้ว การบริโภคจึงเพิ่มขึ้นตามด้วย แต่จะเพิ่มเป็นสัดส่วนเท่ากับ b ของระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ โดย b มีค่าอยู่ระหว่างศูนย์ถึงหนึ่ง

2.2.3 ความโน้มเอียงเฉลี่ยและความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค

ความโน้มเอียงในการบริโภค หมายถึง ค่าที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ กับการบริโภคซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.2.3.1 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค (AVERAGE PROPENSITY TO CONSUME : APC) คืออัตราส่วนระหว่างรายจ่ายเพื่อการบริโภคกับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้

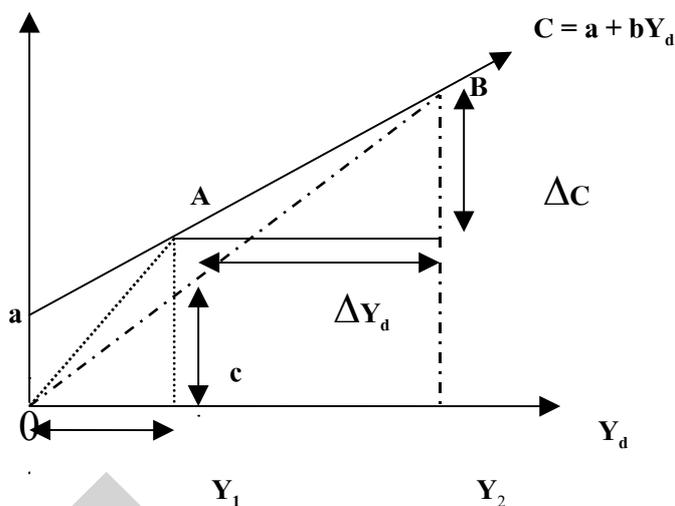
$$APC = \frac{\text{รายจ่ายเพื่อการบริโภค}}{\text{รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้}} = \frac{C}{Y_d} \quad (2.4)$$

เนื่องจากสมการการบริโภคคือ $C = a + bY_d$ นำมาแทนค่าลงในสมการ (2.4) จะได้สมการดังนี้

$$APC = \frac{a}{Y_d} + b \quad (2.5)$$

เมื่อพิจารณาจากสมการ (2.4) เราจะเห็นว่าการบริโภคนั้นอาจจะมีค่าสูงกว่า หรือเท่ากับ หรือน้อยกว่าระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ของระยะเวลานั้นๆ ก็ได้ ดังนั้น จึงทำให้ค่า APC อาจมีค่ามากกว่าหนึ่ง หรือเท่ากับ หรือน้อยกว่าหนึ่งก็ได้

ซึ่งหากเราพิจารณารายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้บ้าง ถ้ารายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้มีค่าน้อย APC จะมีค่ามากกว่าหนึ่ง แต่เมื่อรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้สูงขึ้น ค่า APC ก็จะลดลง ถ้ารายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ยังคงสูงขึ้นเรื่อยๆ การบริโภคนั้นจะน้อยกว่ารายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ ทำให้ APC มีค่าน้อยกว่าหนึ่ง จึงสรุปได้ว่า หากระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้สูงขึ้นเรื่อยๆ ค่า APC ก็จะลดลงเรื่อยๆ แต่ไม่เท่ากับศูนย์ เพราะอย่างไรก็ต้องมีการบริโภคอยู่จำนวนหนึ่งเสมอ ค่า APC นั้น อีกความหมายหนึ่งก็คือ ค่าความชันของเส้นตรงที่ลากจากจุดกำเนิดมายังจุดบนเส้นการบริโภคที่ตรงกับระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้นั้น พิจารณาจากภาพที่ 2.2 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.2 แสดงถึงการหาค่าความชันของจุดบนเส้นการบริโภค

ที่มา: รัตนา สายคณิต ,2543 :233.

จากภาพที่ 2.2 สมมติว่าระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้เท่ากับ $0Y_1$ การบริโภคอยู่ที่จุด **A** บนเส้นการบริโภค สามารถหาค่า APC ได้ คือ

จาก

$$\begin{aligned} APC &= \frac{C}{Y_d} \\ &= \frac{AY_1}{0Y_1} \end{aligned}$$

ซึ่ง $\frac{AY_1}{0Y_1}$ คือ ค่าความชันของเส้นตรง **OA** นั่นเอง

ถ้าระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้เท่ากับ $0Y_2$ การบริโภคอยู่ที่จุด **B** บนเส้นการบริโภค ทำให้

$$APC = \frac{BY_2}{0Y_2}$$

ซึ่ง $\frac{BY_2}{0Y_2}$ คือ ค่าความชันของเส้นตรง **OB** นั่นเอง

จะเห็นได้ว่าเส้นตรง **OB** จะลาดมากกว่าเส้นตรง **OA** แสดงว่าเส้นตรง **OB** มีค่าความชันน้อยกว่าเส้นตรง **OA** แสดงว่า เมื่อระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้สูงขึ้นค่า APC จะลดลง

2.2.3.2 ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (MARGINAL PROPENSITY TO CONSUME : MPC) คือ การวัดค่าของการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ 1 หน่วย

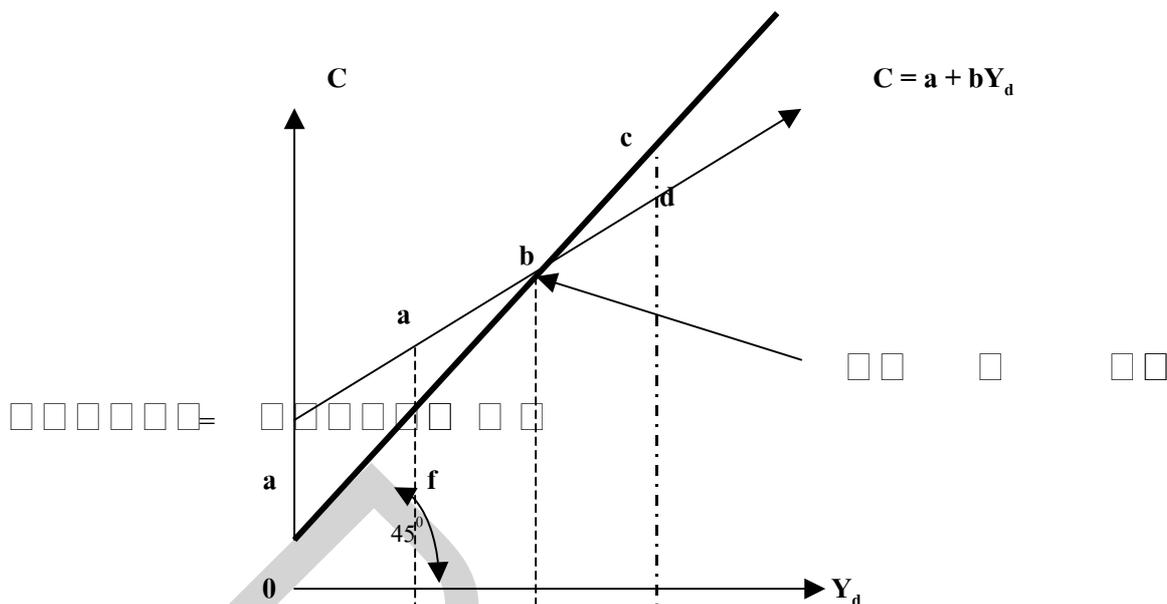
$$MPC = \frac{\text{ส่วนเปลี่ยนรายจ่ายเพื่อการบริโภค}}{\text{ส่วนเปลี่ยนรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้}} = \frac{\Delta C}{\Delta Y_d} \quad (2.6)$$

พิจารณาจากภาพที่ 2.2 เห็นได้ว่าค่าความชันก็คือ MPC หรือคือค่า b ในเส้นสมการการบริโภคนั่นเอง ฉะนั้น แม้ว่าค่า APC จะลดลง แต่ก็ยังมีค่ามากกว่า MPC เนื่องจากความชันของเส้นตรงที่ลากจากจุดกำเนิดไปยังจุดบนเส้นการบริโภคจะมีค่าความชันสูงกว่าค่าความชันของเส้นการบริโภคเสมอ

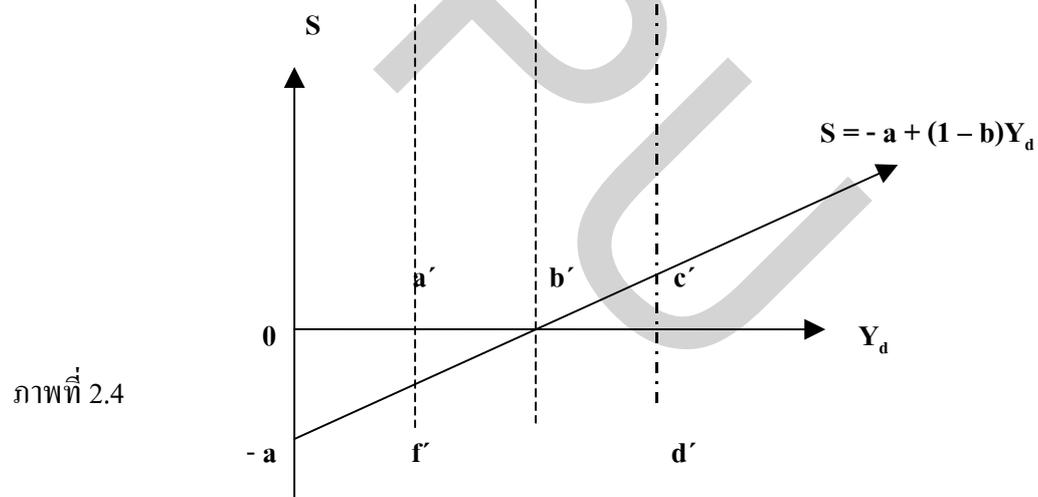
ตามแนวคิดของเคนส์ การเปลี่ยนแปลงระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จะทำให้การบริโภคเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน แต่ขนาดการเปลี่ยนแปลงของการบริโภคจะน้อยกว่าขนาดของการเปลี่ยนแปลงระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้เสมอ นั่นคือ ΔC จะต้องมิต้าน้อยกว่า ΔY_d หมายถึงเมื่อรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้เพิ่มขึ้น การบริโภคก็จะเพิ่มขึ้นด้วยแต่จะเพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ ทำให้ค่า MPC จะมีค่าน้อยกว่าหนึ่งแต่มีค่ามากกว่าศูนย์เสมอ

2.2.4 เส้นการบริโภคและการออม

$$AE = C$$

ภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.3 และ ภาพที่ 2.4 แสดงเส้นการบริโภคและเส้นการออม

ที่มา: วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2547: 80.

จากภาพที่ 2.3 คือเส้นการบริโภค และภาพที่ 2.4 คือเส้นการออม ข้างต้น สามารถอธิบายภาพได้ดังนี้ **AE (Aggregate Expenditure)** คือรายจ่ายมวลรวม ในแบบจำลองระบบเศรษฐกิจที่มี 2 ภาคคือการบริโภคและการลงทุน และ **เส้น 45 องศา** เป็นเส้นที่ใช้ประกอบการ

วิเคราะห์ระดับรายได้ประชาชาติดุลยภาพ โดยกำหนดให้แกนตั้งแสดงระดับรายจ่ายเพื่อการบริโภค แกนนอนแสดงระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ เส้น 45 องศา คือเส้นที่แสดงว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ ทุกจุดบนเส้น $AE = Y_d$ แสดงถึงระดับรายได้ดุลยภาพ ดังภาพที่ 2.3

จากภาพที่ 2.3 และภาพที่ 2.4 มีข้อน่าสังเกต คือ

- 1) ในภาพที่ 2.3 เส้นรายจ่ายเพื่อการบริโภคจะตัดแกนตั้งที่จุด a ณ ระดับรายได้เท่ากับศูนย์ ซึ่งเป็นระดับรายได้ที่การออมติดลบและมีค่าเท่ากับ $-a$ ในรูปที่ 4 แสดงว่าถึงแม้ผู้บริโภคหรือครัวเรือนไม่มีรายได้แต่ก็ต้องการบริโภคอยู่ได้แก่ปัจจัย 4 ซึ่งมีค่าเท่ากับ a
  - 2) ณ จุด b รายจ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ และการออมจะมีค่าเท่ากับศูนย์
  - 3) ณ ระดับรายได้ที่อยู่ต่ำกว่า Y_2 ผู้บริโภคหรือครัวเรือนมีการใช้จ่ายมากกว่ารายได้ ทำให้ต้องมีการกู้ยืมหรือนำเงินออมในอดีตมาใช้ทำให้การออมติดลบ (Dissaving) เท่ากับ $d \cdot r' \square \square \square \square \square \square \square 24$
  - 4) ณ ระดับรายได้ที่อยู่สูงกว่า Y_2 ผู้บริโภคหรือครัวเรือนใช้รายได้เพียงส่วนหนึ่งเพื่อการบริโภค และเก็บออมส่วนที่เหลือเท่ากับ cd ในรูปที่ 3 หรือเท่ากับ $c \cdot d'$ ในภาพที่ 2.4
  - 5) ณ ระดับรายได้ Y_2 APC มีค่าเท่ากับ 1 ณ ระดับรายได้ Y_1 APC มีค่ามากกว่า 1 และ ณ ระดับรายได้ Y_3 APC มีค่าน้อยกว่า 1
- 2.2.5 การเปลี่ยนแปลงระดับรายจ่ายเพื่อการบริโภคและการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่นนอกเหนือรายได้

การเปลี่ยนแปลงระดับรายจ่ายเพื่อการบริโภคและการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยอื่นนอกเหนือรายได้ สามารถพิจารณาได้จากสมการที่ (2.1) ดังนี้

$$C = f(Y_d, A1, A2, A3, \dots) \quad (2.1)$$

C = รายจ่ายเพื่อการบริโภค

Y_d = รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ (disposable income) ตัวกำหนดโดยตรง

$A1$ = ทรัพย์สินของผู้บริโภค

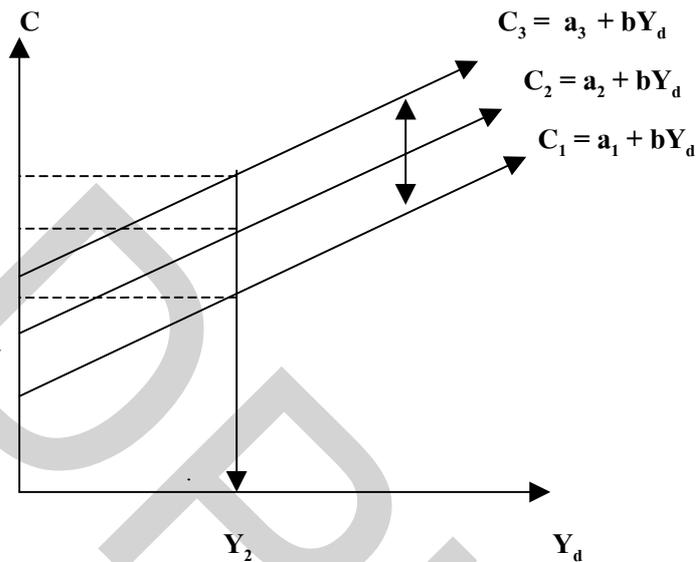
$A2$ = การคาดการณของผู้บริโภค

$A3$ = ปัจจัยอื่นๆ..... ฯลฯ

} ตัวกำหนดทางอ้อม

การเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือรายได้ (Shift in consumption curve) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงระดับรายจ่ายเพื่อการบริโภค อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในตัวกำหนดทางอ้อม ณ ทุกระดับรายได้ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้จะทำให้เส้นการบริโภคเคลื่อนย้ายไปจากตำแหน่งเดิมทั้งเส้น ดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 แสดงถึงการย้ายเส้นการบริโภค

ที่มา: วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ, 2547: 83.

ตามภาพข้างต้น เส้นการบริโภคอาจเลื่อนระดับสูงขึ้นหรือต่ำกว่าเส้นเดิมก็ได้ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงของค่า a และ/หรือ b การบริโภคที่เป็นอิสระหรือค่าของ a เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค ยกเว้นปัจจัยด้านรายได้ ถ้ารัฐบาลลดอัตราภาษีที่จัดเก็บจากประชาชน หรืออัตราลดลง หรือผู้บริโภคมีสินทรัพย์มากขึ้น หรือประชาชนคาดว่าในอนาคตข้างหน้า ระดับราคาสูงขึ้นมากปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลให้ค่า a สูงขึ้น ทำให้การบริโภคของผู้บริโภคสูงขึ้นได้ แม้ว่าระดับรายได้สุทธิส่วนบุคคลคงเดิม เส้นการบริโภคจึงเลื่อนระดับไปอยู่ที่เส้นใหม่ซึ่งสูงกว่าเดิม

ส่วนค่าความชันของเส้นการบริโภคหรือค่า b อาจเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น ถ้าผู้บริโภคมีอุปนิสัยใช้จ่ายฟุ่มเฟือย สุรุ่ยสุร่ายมากขึ้น ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของการ

โฆษณา มีพฤติกรรมเลียนแบบการบริโภคตามแฟชั่น ทำให้ค่า **b** สูงขึ้นทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้นได้เช่นเดียวกันและเลื่อนระดับไปอยู่ที่เส้นใหม่ซึ่งสูงกว่าเดิมเช่นเดียวกัน

ในกรณีที่ค่า **a** สูงขึ้น และค่า **b** คงที่ เส้นการบริโภคเส้นใหม่จะอยู่สูงกว่าเส้นการบริโภคเส้นเดิมแต่นานากับเส้นเดิม (เพราะค่าความชันไม่เปลี่ยนแปลง)

2.2.6 กฎว่าด้วยการบริโภคของเคนส์

เคนส์ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและรายได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ข้อสรุปดังนี้

1. แม้บุคคลไม่มีรายได้ ก็ยังจำเป็นต้องบริโภคเพื่อยังชีวิตให้อยู่รอด $APC > 1$
2. เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ การบริโภคเพิ่มขึ้น เมื่อรายได้ลดลงก็จะทำให้การบริโภคลดลง MPC หรือ SLOPE ของเส้นการบริโภคมีค่าเป็นบวกเสมอ
3. อัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่าย เพื่อการบริโภคจะน้อยกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ หมายความว่า $MPC < 1$ เสมอ และค่า APC จะลดลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น
4. รายได้ส่วนบุคคลจะถูกแบ่งออกเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคส่วนหนึ่ง และเงินออมอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้นเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งจะถูกใช้จ่ายเพื่อการบริโภค และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นเงินออม นั่นคือ $MPC + MPS = 1$ เสมอ
5. MPC ณ ระดับรายได้สูงจะมีค่าต่ำกว่า MPC ณ ระดับต่ำ $MPC_{\text{คนจน}} > MPC_{\text{คนรวย}}$ เนื่องจากรายได้น้อยแต่จำเป็นต้องบริโภคเหมือนกัน ค่า $MPC_{\text{คนจน}}$ จึงมากกว่าคนรวย ซึ่งกฎของเคนส์อันนี้ มีข้อสมมติว่าปัจจัยอื่นที่กำหนดการบริโภคอยู่คงที่ หรืออีกนัยหนึ่งมีข้อสมมติว่า การบริโภคจะเปลี่ยนแปลง เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงเท่านั้น และวิเคราะห์ในระยะสั้น (short run)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) ได้ทำการเก็บข้อมูลจาก 2 แหล่งคือ

1. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากกลุ่มตัวอย่างของประชากรในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปทุมวัน จำนวน 400 ตัวอย่าง
2. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น วิทยานิพนธ์ หนังสือ บทความ รายงานทางวิชาการและอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลปฐมภูมิ

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลโดยสร้างแบบสอบถาม 1 ชุดประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ใช้สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สังกัดระดับการศึกษา สถานภาพ ฐานะ ฯลฯ

ส่วนที่ 2 ใช้สอบถามรายได้จากแหล่งต่างๆที่คาดว่าจะได้รับ ได้แก่ เงินเดือน รายได้จากอาชีพเสริม รายได้คู่สมรส เงินสมทบค่าใช้จ่ายจากบุคคลอื่นๆ

ส่วนที่ 3 ใช้สอบถามค่าใช้จ่ายด้านต่างๆเกี่ยวกับปัจจัย 4 ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติราชการ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบันเทิง รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ส่วนที่ 4 ภาระทางการเงิน หนี้สิน และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาปรับปรุงแบบสอบถามโดยให้เนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ร่างแบบสอบถาม โดยเขียนข้อความคำถามต่างๆให้สอดคล้องกับหัวข้อและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องพร้อมทั้งแนะนำ แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา
4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำแบบสอบถามไปทดสอบก่อนนำไปใช้จริง(Pretest) กับข้าราชการตำรวจสายงานอำนาจการที่สังกัดอยู่ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปทุมวันที่มีใจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม พร้อมทั้งปรับปรุงข้อผิดพลาดเพื่อที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

2.5 ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

2.5.1 ประชากร

ประชากรของการศึกษานี้ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ สายงานอำนาจการ และสายงานสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการ ที่สังกัดในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปทุมวัน

2.5.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การเลือกตัวอย่างจะกำหนดจากคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง คือระดับชั้นยศ โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ข้าราชการตำรวจระดับสัญญาบัตร ตั้งแต่ยศ พันตำรวจโท- ร้อยตำรวจตรี และ ข้าราชการตำรวจระดับประทวน ตั้งแต่ยศ คาบตำรวจ- สิบตำรวจตรี ที่ปฏิบัติราชการในสายงาน อำนวยการ และสายงานสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการ จำนวน 400 ตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจง(Purposive Sampling) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสุ่มนั้นจะคัดเลือกจากหน่วยที่มีกำลังพลมากและคาดว่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเป็นส่วนใหญ่

กลุ่มตัวอย่างได้แก่หน่วยที่ปฏิบัติราชการในสายงานอำนวยการเป็นกองบังคับการที่ขึ้นตรงต่อ สำนักงานผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เช่น กองการเงิน กองกำลังพล ศูนย์ปฏิบัติราชการ ส่วนหน้า กองการต่างประเทศ และหน่วยเทคนิคสนับสนุนพิเศษที่ปฏิบัติราชการในสายงานสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการ เช่น สำนักงานแพทย์ใหญ่ โรงพยาบาลตำรวจ และ กองพิสูจน์หลักฐานที่ขึ้นต่อสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำการศึกษาผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพการใช้จ่ายของผู้บริโภค

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 1 จะทำการศึกษาถึงสภาพการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง เช่นการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพคือปัจจัยสี่(ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค-บริโภค) และการใช้จ่ายนอกเหนือการดำรงชีพ เช่นเพื่อความบันเทิง เพื่อความสะดวกสบาย เพื่อการลงทุน หรือเพื่อการศึกษาต่อ ฯลฯ จนกระทั่งการนำไปสู่การก่อหนี้เพื่อการบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีของ Keynes

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 2 จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามในส่วนที่ 2, 3 และ 4 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง ว่าเป็นไปตามแนวคิดของ Keynes หรือไม่

3. การวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคและปัจจัยที่กำหนดการบริโภคของ ข้าราชการตำรวจ

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 3 จะทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการบริโภค เช่น รายได้สุทธิส่วนบุคคล และปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ ระดับชั้นยศ ขนาดของครอบครัว อายุ สินทรัพย์ทางการเงิน เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคหรือไม่

2.6 สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภครของข้าราชการตำรวจ สายงานอำนาจการ จะพิจารณาตามแนวคิดทฤษฎี สมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ (ABSOLUTE INCOME HYPOTHESIS) ของ KEYNES ซึ่งใช้เป็นแนวคิดหลัก ในการเลือกปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภครของข้าราชการตำรวจ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. รายได้ประจำ (Income) ได้แก่ เงินเดือน ค่าล่วงเวลา รายได้เสริมจากการประกอบอาชีพสุจริต
2. ขนาดของครัวเรือน(Size) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกของครอบครัว คือ สมาชิก/ภรรยา บิดา-มารดา บุตร ญาติ
3. สินทรัพย์ถาวร(Fix Asset) ได้แก่ บ้าน ที่ดิน รถยนต์(อนุโลม) ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองหรือของกลุ่มสมรส
4. สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Asset) ได้แก่ เครื่องประดับมีค่า เช่น ทอง เงินสด
5. ระดับชั้นยศ/ตำแหน่ง (Rank) ศึกษาตั้งแต่ระดับรองผู้กำกับการ- ผู้บังคับหมู่ ยศ พันตำรวจโท-สิบตำรวจตรี ที่เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
6. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (Interest Rate) ซึ่งเป็น Transaction Cost ของการใช้จ่ายเงินเพื่อการบริโภค เป็นต้น ฉะนั้นเพื่อเป็นการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมกรรมการบริโภครของข้าราชการตำรวจว่าเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวหรือไม่

2.7 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการทดสอบแนวคิดของการบริโภคตามทฤษฎีของ KEYNES โดยข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งวิธีการวิเคราะห์และผลการศึกษานำมาสร้างเป็น แบบจำลองเพื่อใช้ในการศึกษาแสดงสมการได้ ดังนี้

$$C_f = \alpha + \beta_1(Y) + \beta_2(F_A) + \beta_3(\text{INTEREST RATE}) + \beta_4(C_A) + \beta_5(\text{RANK}) + \beta_6(\text{SIZE})$$

โดยที่ C_f = CONSUMPTION FUNCTION

α = AUTONOMOUS CONSUMPTION

β = SLOPE = MPC

1. Y = รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ของข้าราชการตำรวจ
2. F_A = FIXED ASSET สินทรัพย์ถาวร (ที่สามารถตีค่าเป็นเงินได้)
3. INTEREST RATE = อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (R)
4. C_A = CURRENT ASSET = สินทรัพย์หมุนเวียน/ทางการเงิน
5. RANK = ชั้นยศ = DUMMY VARIABLE
6. SIZE = ขนาดของคร้วเรือน

การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของข้าราชการตำรวจ จะพิจารณาตามแนวคิดทฤษฎีสम्मมติฐานรายได้สัมบูรณ์ (ABSOLUTE INCOME HYPOTHESIS) ของ KEYNES ซึ่งใช้เป็นแนวคิดหลักในการเลือกปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคของข้าราชการตำรวจ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ เช่น รายได้ สินทรัพย์ ระดับชั้นยศ ขนาดคร้วเรือน อัตราดอกเบี้ย ฯลฯ ฉะนั้นเพื่อเป็นการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมการบริโภคของข้าราชการตำรวจว่าเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวหรือไม่ จากแนวคิดข้างต้นสามารถกำหนดตั้งเป็นข้อสมมติฐานได้ดังนี้

1. รายได้ของคร้วเรือน(Y)

โดยการบริโภคจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้

$$C = f(Y) ; dc/dY > 0$$

การศึกษาในครั้งนี้คาดว่ารายได้ของข้าราชการตำรวจสูงขึ้นการบริโภคของข้าราชการตำรวจคาดว่าจะเพิ่มขึ้นด้วยเนื่องจากตามทฤษฎีของ Keynes กล่าวว่ารายได้สุทธิส่วนบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในรายจ่ายเพื่อการบริโภค โดยการเพิ่มขึ้นของการบริโภคจะมีสัดส่วนน้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ จึงทำการทดสอบว่าปัจจัยดังกล่าวเป็นไปตามทฤษฎีข้างต้นหรือไม่

2. ขนาดของคร้วเรือน(SIZE)

โดยการบริโภคจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับขนาดของคร้วเรือน

$$C = f(SIZE) ; dc/d SIZE > 0$$

การศึกษาในครั้งนี้คาดว่าขนาดของครัวเรือนมีผลต่อการบริโภคเพราะเชื่อว่า ถ้าขนาดของครัวเรือนมีขนาดใหญ่ ซึ่งจะนับจากจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจะทำให้มีค่าใช้จ่ายในการอุปโภค – บริโภค โดยรวมที่สูง ขึ้นและหากมีสมาชิกในครัวเรือนมิได้อยู่ในวัยทำงานด้วยแล้ว จะเป็นภาระแก่ผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูทำให้มีค่าใช้จ่ายในการบริโภค-อุปโภคเพิ่มขึ้น จึงทำการทดสอบว่าปัจจัยดังกล่าวสัมพันธ์กับการบริโภคในทิศทางเดียวกันจริงหรือไม่

3. สินทรัพย์ถาวรของครัวเรือน(F_A)

โดยการบริโภคจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสินทรัพย์ถาวรของครัวเรือน

$$C = f(F_A) ; dc/d F_A > 0$$

ข้อสมมติฐานในส่วนนี้เชื่อว่า หากผู้บริโภคทั่วไปถือครองสินทรัพย์ถาวร เช่น ที่อยู่อาศัย หรือ ที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง หรือของกลุ่มสมรส จะมีผลต่อการบริโภคเพราะเชื่อว่า หากผู้บริโภคมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองแล้ว จะมีความมั่งคั่งที่สูงขึ้น ทำให้มีความมั่นใจและมั่นคงในการดำรงชีพสูงขึ้น ทำให้สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้สูงขึ้นด้วย เพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเช่าที่อยู่อาศัย จึงน่าจะทำให้การบริโภคสูงขึ้นจึงทำการทดสอบว่าปัจจัยดังกล่าวสัมพันธ์กับการบริโภคในทิศทางเดียวกันจริงหรือไม่

4. สินทรัพย์ทางการเงินของครัวเรือน(C_A)

โดยการบริโภคจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับสินทรัพย์หมุนเวียน/ทางการเงิน

$$C = f(C_A) ; dc/d C_A > 0$$

ข้อสมมติฐานในส่วนนี้เชื่อว่า หากผู้บริโภคทั่วไปถือครองสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีสภาพคล่องสูง (Liquidity) ที่สามารถแปลงเป็นเงินสดได้ง่าย เช่น ทองคำ หรือเงินฝากธนาคาร เช็ค พันธบัตร หุ้น เป็นต้น ก็จะรู้สึกว่ามีอำนาจในการซื้อสูง สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้เพิ่มขึ้น ทำให้ระดับการบริโภคเพิ่มขึ้นด้วย

5. ระดับชั้นยศ(RANK)

โดยการบริโภคนั้นจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับชั้นยศ

$$C = f(\text{RANK}) ; dc/d \text{RANK} > 0$$

ข้อสมมติฐานในส่วนนี้เชื่อว่า ระดับชั้นยศเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคเพราะเชื่อว่าการที่มีชั้นยศหรือตำแหน่งหน้าที่การงานสูงขึ้น จะทำให้การใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพราะอาจมีค่าใช้จ่ายทางสังคมหรือเพื่อการปฏิบัติหน้าที่สูงขึ้นตามชั้นยศนั้นๆ โดยคาดว่าระดับการบริโภคจะเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นยศที่สูงขึ้นด้วย

6. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้(INTEREST RATE ,R)

โดยการบริโภคจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

$$C = f(R) ; dc/dR < 0$$

ข้อสมมติฐานในส่วนนี้เชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ โดยทั่วไปแล้วก็คือ ต้นทุนค่าเสียโอกาสของการใช้เงินในอนาคต ซึ่งน่าจะทำให้ผู้บริโภคลดการโอนย้ายรายได้ในอนาคตมาใช้จ่ายในปัจจุบันมีผลทำให้การบริโภคในปัจจุบันลดลงได้ เช่นในขณะที่ยอดดอกเบี้ยเงินกู้สูงผู้บริโภคที่ต้องการซื้อสินค้าด้วยเงินผ่อนจะรู้สึกว่าจะต้องซื้อสินค้าแพงขึ้นเนื่องจากสินค้านั้นผู้ขายได้รวมราคาขายและดอกเบี้ยเข้าไปแล้ว ผู้บริโภคจะชะลอการซื้อสินค้าได้ การบริโภคจึงลดลง เนื่องจาก อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เป็นต้นทุนของการกู้ยืมมาบริโภค เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงขึ้นจึงทำให้ระดับการบริโภคลดลง

DRU